

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. การบริหาร
 - 1.1 ความหมายของการบริหาร
 - 1.2 ความสำคัญของการบริหาร
 2. การบริหารสถานศึกษา
 - 2.1 ความหมายของการบริหารสถานศึกษา
 - 2.2 ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษา
 - 2.3 กระบวนการการบริหารสถานศึกษา
 3. ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
 - 3.1 ความหมายของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
 - 3.2 ประโยชน์ของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
 - 3.3 วัตถุประสงค์ของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
 - 3.4 องค์ประกอบของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
 - 3.4.1 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
 - 3.4.2 การคัดกรองนักเรียน
 - 3.4.3 การส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียน
 - 3.4.4 การป้องกันและการแก้ปัญหา
 - 3.4.5 การส่งต่อ
 4. นโยบายการบริหารสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดตราด
- จันทบุรีและระยอง
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 5.1 งานวิจัยต่างประเทศ
 - 5.2 งานวิจัยในประเทศ

การบริหาร

ความหมายของการบริหาร

นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์ (2551 :13) กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง การกระทำต่าง ๆ ที่มีผู้กระทำตั้งแต่สองคนขึ้นไป ร่วมมือกันทำเพื่อให้เกิดผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ โดยใช้กระบวนการทำอย่างมีระเบียบ ทฤษฎีและเทคนิคต่าง ๆ ที่เหมาะสม

วิโรจน์ สารัตนะ (2555 : 1) กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง กระบวนการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาศัยหน้าที่ในการบริหาร ได้แก่ การวางแผน (Planning) การจัดองค์กร (Organizing) การชี้นำ (Leading) และการควบคุมองค์กร (Controlling)

ศิริ ถิอาสนา (2557 : 8) กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง กิจกรรมของกลุ่มตั้งแต่สองคนขึ้นไปร่วมมือกันจัดการทรัพยากรที่เหมาะสมเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกัน ใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์จัดการกระบวนการบริหารหรือหน้าที่การบริหาร ประกอบด้วย การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การจัดคณะทำงาน (Staffing) การอำนวยการ (Directing) การประสานงาน (Coordinating) การรายงาน (Reporting) และการงบประมาณ (Budgeting)

เทอรี่ (Terry. 1968 : 81) กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง กระบวนการต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วย การวางแผน การจัดหน่วยงาน การอำนวยการ การควบคุมที่ถูกพิจารณาจัดกระทำขึ้นเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ โดยใช้กำลังคนและทรัพยากรที่มีอยู่

บาร์นาร์ด (Barnard. 1972 : 1) กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง การทำงานของคณะบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ที่ร่วมกันปฏิบัติการให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน

สรุปได้ว่า การบริหาร หมายถึง การทำงาน อย่างไม่อย่างหนึ่งที่มีบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป เพื่อให้เกิดความสำเร็จร่วมกัน โดยยึดหลักประหยัดและประสิทธิภาพ ความสำเร็จนั้นจะต้องเป็นที่พึงพอใจของผู้รับบริการต่าง ๆ

ความสำคัญของการบริหาร

ชัยเสฏฐ์ พรหมศรี (2551 : 21) กล่าวว่า ความสำคัญของการบริหาร สามารถเอื้อประโยชน์ให้องค์การดำเนินธุรกิจต่าง ๆ ไปสู่เป้าหมายได้อย่างมั่นใจ เห็นได้ว่าทุกองค์การประสงค์ที่จะพัฒนาตนเองไปสู่ความสำเร็จในฐานะผู้นำธุรกิจ โดยเฉพาะคุณภาพของบุคลากรนับเป็นปัจจัยสำคัญที่จะนำพาองค์กรไปสู่เป้าหมาย

โชติ บศิริฐ (2558 : 15) กล่าวว่า การบริหารมีความสำคัญช่วยกระตุ้นให้บุคลากรตื่นตัวที่จะเพิ่มศักยภาพการปฏิบัติงานของตนเองโดยอาศัยความรู้ ความสามารถแบบหลากหลายและช่วยสร้างความมั่นคงให้แก่สังคมและประเทศชาติ โดยเฉพาะการบริหารที่ดีย่อมจะช่วยเสริมให้บุคลากรมีคุณภาพ มีงานทำ สร้างผลผลิตให้แก่องค์กร และเพิ่มรายได้ให้แก่ประเทศชาติได้อีกทางหนึ่ง

ชัชจันนันต์ ธรรมจินดา (2551 : 10) กล่าวว่า การบริหารมีความสำคัญในการช่วยสร้างความเจริญเติบโตมั่นคงให้แก่องค์กรทำให้บุคลากรมีความรู้ ความสามารถและมีความพร้อมเข้ามาเชื่อมโยงภารกิจต่าง ๆ ของแต่ละหน่วยงานในองค์การช่วยสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานเมื่อบุคลากรได้ปฏิบัติงานที่ตนเอง มีความรู้ ความสามารถและยังจะส่งผลทำให้เกิดการทุ่มเท เสียสละ จงรักภักดีต่อองค์กรมากขึ้น

ฟรีแมน (Freeman. 1992 : 3) กล่าวว่า การบริหารมีความสำคัญต่อการทำงานของมนุษย์ โดยทำให้การทำงานบรรลุผลสำเร็จตามที่กำหนด โดยมีประสิทธิภาพและได้ผลมากที่สุด

บาร์โทล และมาร์ติน (Bartol and Martin. 1997 : 7) กล่าวว่า การบริหารมีความสำคัญต่อการทำกิจกรรม การปฏิบัติงานในระบบกลุ่มบุคคลและประสานประโยชน์ให้เกิดแก่บุคคลและกลุ่มบุคคลนั้นร่วมมือร่วมใจกันทำงาน เพื่อที่จะยังผลให้เกิดการทำงานที่บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

สรุปได้ว่า การบริหารมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเอื้อประโยชน์ให้องค์การดำเนินงานด้านต่าง ๆ ไปสู่เป้าหมายได้อย่างมั่นใจและสร้างความเจริญเติบโต มั่นคงให้แก่องค์กร อีกทั้งช่วยกระตุ้นให้บุคลากรตื่นตัวที่จะเพิ่มศักยภาพการปฏิบัติงานของตนเอง ส่งผลให้การดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ตั้งไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การบริหารสถานศึกษา

ความหมายของการบริหารสถานศึกษา

จันทร์ธานี สงวนนาม (2551 : 23) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง ศาสตร์และศิลป์ที่ผู้บริหารจะต้องอาศัยความรู้ความสามารถ ทักษะและประสบการณ์ ตลอดจนความสามารถในการติดต่อสื่อสารด้วยภาวะผู้นำมนุษย์สัมพันธ์ เพื่อบริหารงานให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จำเนียร พลหาญ (2553 : 12) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การที่บุคคลหลายคนร่วมมือกันดำเนินกิจกรรมเพื่อพัฒนาคนในสังคม โดยใช้ทรัพยากรการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพจากทุกภาคส่วนของสังคมเพื่อให้คนในสังคม สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

จอมพงศ์ มงคลวนิช (2554 : 27) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การปฏิบัติภารกิจของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างเป็นระบบในด้านการบริหารวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารทั่วไป ให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่สถานศึกษาได้กำหนดไว้

ปรัชญา เวสารัชช์ (2554 : 1) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การจัดการส่งเสริมช่วยเหลือกันของผู้เกี่ยวข้องที่จะผลักดันให้แผนยุทธศาสตร์ของสถานศึกษาให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้

กู๊ด (Good. 1973 : 211) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การวินิจฉัยสั่งการ ควบคุม และการจัดการเกี่ยวกับงานหรือกิจการสถานศึกษา ทั้งการบริหารธุรกิจ สถานศึกษา และการดำเนินการที่เกี่ยวกับบุคลากรทั้งหมดในสถานศึกษา ตลอดจนกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนโดยตรง เช่น การเรียน การสอน การแนะแนว กิจกรรมเสริมหลักสูตร

เจสส์ (Jesse. 1999 : 138) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การปฏิบัติงานที่เป็นหน้าที่ที่ต้องกระทำเพื่อการอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้กับงานสอนนักเรียนเข้ามารับการศึกษาในสถาบันการศึกษา

สรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง กระบวนการของกลุ่มบุคคลที่ร่วมมือกันตั้งแต่ 2 คน ขึ้นไป เพื่อปฏิบัติการกิจของสถานศึกษาโดยคำนึงถึงความสะดวกของครูผู้สอนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการสอนของนักเรียน

ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษา

ทงศักดิ์ คุ้มไข่น้ำ (2550 : 15) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษามีความสำคัญในการช่วยพัฒนาคุณภาพของมนุษย์ดำเนินกิจกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพและมุ่งให้เกิดการพัฒนาบุคลากรต่าง ๆ ของสถานศึกษาอีกด้วย

จันทร์ณี สงวนนาม (2551 : 3) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความเจริญต่อคุณภาพของผลิตทางการศึกษาและต่อการพัฒนาการทุก ๆ ด้านของมนุษย์ที่เป็นทรัพยากรที่สำคัญของชาติ เพราะถ้าหากไม่มีการบริหารแล้ว การดำเนินงานของสถานศึกษาอาจจะต้องพบกับอุปสรรคมากมายจนไม่สามารถดำเนินงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้

ปรัชญา เวสารัชช์ (2554 : 3) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษามีความสำคัญต่อการบริหารจัดการที่มีระบบและดำเนินการอย่างต่อเนื่อง มีบุคคลและหน่วยงานที่รับผิดชอบเข้าร่วมดำเนินการ มีรูปแบบ ขั้นตอน กติกาและวิธีดำเนินการ มีทรัพยากรสนับสนุนและมีกระบวนการประเมินผลการศึกษาที่เที่ยงตรงและเชื่อถือได้

ครรชิต มาลัยวงศ์ (ออนไลน์. 2557) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษามีความสำคัญในการทำให้ประเทศเจริญรุ่งเรือง หากประเทศใดได้นักบริหารการศึกษาที่มีความรู้ความสามารถ มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล มีความเข้าใจด้านการศึกษา ประเทศนั้นจะมีความรุ่งเรืองในทุก ๆ ด้าน ในทางตรงกันข้าม ถ้าประเทศใดไม่มีนักบริหารการศึกษาที่เก่ง และทำงาน โดยกำหนดความก้าวหน้าและความรุ่งเรืองของประเทศชาติเป็นธงชัยแล้วก็ยากที่ประเทศนั้นจะรุ่งเรืองได้

กู๊ด (Good. 1973: 14) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อคุณภาพของผลผลิตทางการศึกษา เพราะการศึกษาของเยาวชนจะทำให้ประเทศเจริญรุ่งเรือง เจริญก้าวหน้าในทุก ๆ ด้าน และส่งผลให้คนในประเทศมีการแข่งขันกับคนในประเทศอื่น ๆ ได้ดี

เจสส์ (Jesse. 1999 : 138) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษามีส่วนช่วยในการประสานงานให้บุคคลต่างในสถานศึกษา ๆ ปฏิบัติงานร่วมมือกันให้เป็นไปได้ด้วยดี ตลอดจนทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องทางด้านการศึกษาดำเนินงาน ได้อย่างมีประสิทธิภาพและตรงจุดมุ่งหมาย

สรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษามีความสำคัญในด้านการประสานงานให้บุคคลต่าง ๆ ในสถานศึกษาได้ปฏิบัติงานร่วมมือกันให้เป็นไปได้ด้วยดี ตลอดจนทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องทางด้านการศึกษาดำเนินงาน ได้อย่างมีประสิทธิภาพและตรงจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้

กระบวนการบริหารสถานศึกษา

สมศักดิ์ คงเที่ยง (ม.ป.ป. : 19) ได้กล่าวถึงกระบวนการบริหารไว้ 5 ประการ ดังนี้

1. การวางแผน เป็นการกำหนดทิศทางองค์การพร้อมกับเป้าหมายและแผนงานต่าง ๆ
2. การจัดองค์การ เป็นการจัดระเบียบทรัพยากรให้เป็นระบบงานที่มีประสิทธิภาพเป็นระบบวิธีการทำงานที่มีประสิทธิภาพสูงสุด ที่เรียกกันทั่วไปว่า “The One Best Way”
3. การจัดคนเข้าทำงาน เป็นการจัดหา พัฒนา และธำรงรักษาให้องค์การมีทรัพยากรบุคคลที่ทรงคุณค่าสูงสุด เพื่อพร้อมที่จะปฏิบัติงานและสร้างสรรค์ความสำเร็จให้กับองค์การจากเจ้าหน้าที่ที่แต่ละคนรับผิดชอบ
4. การสั่งการ เป็นการมีศิลปะการสร้าง ความเข้าใจและรู้จักจูงใจและกำกับให้พนักงานทุกคนและทีมงานต่าง ๆ ทำงานโดยทุ่มเทและเสริมประสานต่อกันเพื่อผลสำเร็จของส่วนรวมร่วมกัน
5. การควบคุม เป็นการติดตามผลการปฏิบัติงานที่ดำเนินไปเพื่อให้ทราบถึงประสิทธิภาพของการทำงานต่าง ๆ ในระหว่างกระบวนการทำงาน ทั้งนี้หากผลงานใดผิดไปจากที่คาดคิด ผู้บริหารจะแก้ไขและปรับให้การทำงานกลับสู่สถานะที่มีประสิทธิภาพอีกครั้ง และ โดยที่การควบคุมนี้อยู่ในขั้นตอนของการปฏิบัติโดยบุคคลต่าง ๆ อยู่ ดังนั้นการติดตามผลการปฏิบัติและการปรับแก้ ต่างก็ต้องกระทำ

จันทรานี สงวนนาม (2551 : 16) ได้กล่าวถึง กระบวนการบริหารสถานศึกษาไว้ 4 ขั้นตอนด้วยกัน คือ

ขั้นที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน เป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุดเป็นพื้นฐานของการวางแผน ซึ่งผู้บริหาร โรงเรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องจะต้องร่วมมือกันจะต้องศึกษาให้ทราบว่าสภาพปัจจุบันเป็นอย่างไร อะไรคือปัญหา

ขั้นที่ 2 การวางแผน เป็นการคาดการณ์ล่วงหน้า หรือเป็นการตัดสินใจล่วงหน้าว่าจะทำอะไร ทำไปอย่างไร ใครทำ ที่ไหนและเมื่อไร โรงเรียนต้องกำหนดวัตถุประสงค์และวิธีการที่เหมาะสมกับสภาพปัจจุบันและความต้องการของโรงเรียน

ขั้นที่ 3 ขั้นตอนการดำเนินงานตามแผน ประกอบด้วย การควบคุม กำกับติดตามและนิเทศ กำหนดผู้ปฏิบัติและวิธีการปฏิบัติอย่างชัดเจนเป็นระบบ ซึ่งผู้บริหาร โรงเรียนหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายต้องปฏิบัติอย่างจริงจังตามที่กำหนด

ขั้นที่ 4 การประเมินผล เป็นขั้นตอนสุดท้ายของกระบวนการบริหารที่สำคัญซึ่งจะช่วยให้ผู้บริหารทราบผลการดำเนินงานว่าบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายมากน้อยเพียงใด ดังนั้นข้อมูลที่ได้จากการประเมินผล จะย้อนกลับมาสู่ขั้นตอนที่ 1 ใหม่ เพื่อเป็นข้อมูลในการคิดแก้ไขปัญหา โดยการวางแผนในขั้นตอนที่ 2 นำไปสู่การดำเนินการตามแผนขั้นตอนที่ 3 และการประเมินผลในขั้นตอนที่ 4 ตามลำดับ

สันติ บุญภิรมย์ (2552 : 19) กล่าวว่า กระบวนการบริหารสถานศึกษามี 5 ขั้นตอน ได้แก่

1. การวางแผน คือ การกำหนดแผนงานและโครงการไว้ล่วงหน้า
2. การจัดองค์การ คือ การกำหนดตำแหน่งและหน้าที่ในหน่วยงานให้ชัดเจน
3. การสั่งการ คือ การพิจารณาสั่งการและมอบหมายงาน
4. การประสานงาน คือ การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานและส่วนตำแหน่งต่าง ๆ

ในหน่วยงาน

5. การควบคุมงาน คือ เป็นการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553 : 11) กล่าวว่า กระบวนการบริหารสถานศึกษาเป็นกิจกรรมของบริหารงานที่สำคัญ มีดังนี้

1. การวางแผน
2. การจัดองค์การหรือการจัดรูปงาน
3. การบริหารบุคคล
4. การสั่งงานหรือบัญชาการ
5. การควบคุมงานกับคนผู้ทำงานที่กำลังปฏิบัติอยู่ในขณะนั้นด้วย

เจสส์ (Jesse, 1999 : 140) กล่าวถึง การบริหารสถานศึกษานั้นจะต้องดำเนินการไปตามกระบวนการบริหาร ซึ่งมี 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. การวางแผน คือ การกำหนดแผนงานและโครงการไว้ล่วงหน้า
2. การจัดองค์การ คือ การกำหนดตำแหน่งและหน้าที่ในหน่วยงานให้ชัดเจน
3. การสั่งการ คือ การพิจารณาสั่งการและมอบหมายงาน
4. การประสานงาน คือ การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานและส่วนตำแหน่งต่าง ๆ

ในหน่วยงาน

5. การควบคุมงาน คือ เป็นการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน

คูนท์ซ์ และ โอดอนเนล (Koontz and Odonnell, 2001 : 297) กล่าวถึง กระบวนการบริหารสถานศึกษา 4 ขั้นตอน ได้แก่

1. การวางแผน คือ ประกอบด้วยการกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ขององค์การและการปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

2. การจัดองค์การ แผนงานจะดำเนินการไปได้ด้วยดีก็ด้วยการจัดองค์การที่ดี ประกอบด้วย การนำปัจจัยทางการบริหาร เช่น คน เงิน วัสดุอุปกรณ์และวิธีการบริหารที่จะทำให้เกิดสัมฤทธิ์ผล การจัดองค์การจึงหมายถึง การนำเอาทรัพยากรการบริหารทุกประเภทมาบูรณาการเพื่อดำเนินการ

3. การจูงใจ คือ การจูงใจที่จะช่วยให้พนักงานทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ การจูงใจในที่นี้หมายถึง การอำนวยความสะดวก การติดต่อสื่อสารและการเป็นผู้นำในการดำเนินการ

4. การควบคุมงาน คือ การติดตามและประเมินผลเพื่อเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานกับแผนที่ได้กำหนดไว้ว่า มีความเบี่ยงเบนไปจากความคาดหวังมากน้อยเพียงใด

สรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษาเป็นกระบวนการที่แสดงถึงการจัดการของสถานศึกษา ประกอบด้วย การวางแผน การจัดองค์การ การสั่งการ การประสานงาน และการควบคุมงาน เพื่อให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ความหมายของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ (2550 : คำนำ) ให้ความหมายระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง การดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพระบบหนึ่งที่กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและกระทรวงสาธารณสุขโดยกรมสุขภาพจิตได้ร่วมกันวางรากฐานเพื่อการพัฒนาคุณภาพนักเรียน

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2552 : 7) ให้ความหมายระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นกระบวนการที่จะทำให้ผู้เรียนได้รู้จักและเข้าใจตนเองมีแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาตนเอง รวมทั้งครูได้รู้จักนักเรียนมากขึ้น สามารถส่งเสริมและป้องกันปัญหาของผู้เรียน ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มปกติหรือกลุ่มพิเศษ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552 : 12) ให้ความหมายระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนว่า หมายถึง การส่งเสริมพัฒนา การป้องกันและการแก้ไขปัญหาให้แก่ นักเรียน เพื่อให้ นักเรียน มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์มีภูมิคุ้มกันทางจิตใจ มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีทักษะในการดำรงชีวิตและรอดพ้นสภาวะวิกฤติต่าง ๆ ได้อย่างปลอดภัย

กระทรวงศึกษาธิการ (2553 : 5) ให้ความหมายระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนว่า หมายถึง กระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอน พร้อมด้วยวิธีการและเครื่องมือ การทำงานที่ชัดเจน โดยมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินการดังกล่าวและมีการประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับครูที่เกี่ยวข้องหรือบุคคลภายนอก รวมทั้งการสนับสนุนส่งเสริมจากสถานศึกษา

กรมสุขภาพจิต (2554 : 131) ให้ความหมายระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนว่า หมายถึง ระบบการส่งเสริม การป้องกันและการแก้ไขปัญหาด้วยวิธีการและเครื่องมือสำหรับครูที่ปรึกษาตลอดจนบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้ในการดำเนินงานพัฒนา นักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์และปลอดภัยจากสารเสพติด

เชเวียคอฟ (Sheviakov. 1985 : 100) ให้ความหมายระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนว่า หมายถึง การส่งเสริม พัฒนา การป้องกันและแก้ไขปัญหาเพื่อให้ นักเรียน ได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ มีคุณลักษณะ

ที่พึงประสงค์ มีภูมิคุ้มกันทางจิตใจที่เข้มแข็ง คุณภาพชีวิตที่ดี มีทักษะการดำรงชีวิตและรอดพ้นจากวิกฤติทั้งปวง

ชีไวโกว์ (Sheviakov, 1985 : 92) ให้ความหมายระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนว่า หมายถึง กระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบมีขั้นตอนชัดเจน พร้อมทั้งมีวิธีการและเครื่องมือที่มีมาตรฐาน คุณภาพและมีหลักฐานการทำงานที่ตรวจสอบได้ โดยมีครูประจำชั้น ครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งภายในและนอกสถานศึกษา

สรุปได้ว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง กระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอน พร้อมด้วยวิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน โดยมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินการดังกล่าวและมีการประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับครูที่เกี่ยวข้อง หรือบุคคลภายนอก รวมทั้งการสนับสนุนส่งเสริมจากสถานศึกษา

ประโยชน์ของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552 : 3) ได้กำหนดว่า ประโยชน์ของการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นการช่วยให้นักเรียนมีความสมบูรณ์พร้อมทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้คุณธรรมและจริยธรรมและการดำรงชีพอย่างมีความสุขในสังคม กล่าวคือให้นักเรียนเป็นคนดี คนเก่งและมีความสุข ด้วยความร่วมมือของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นสถานศึกษา ชุมชน สังคมและครอบครัวของนักเรียนเอง ด้วยสภาพสังคมและเศรษฐกิจในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก มีผลกระทบต่อวิถีการดำรงชีวิตของคนซึ่งมีความซับซ้อนมากขึ้น หลายครอบครัว มีเวลาและใกล้ชิดเพื่อดูแลอบรมสั่งสอนลูกหลานลดน้อยลง ตัวนักเรียนเองซึ่งเป็นเยาวชนที่มีประสบการณ์ในชีวิตไม่มากนัก ความรู้เท่าไม่ถึงการณ์จึงทำให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้ง่าย ดังนั้นความจำเป็นในการสร้างระบบภูมิคุ้มกันที่เข้มแข็ง การมีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ชัดเจนจึงเป็นสิ่งสำคัญ โดยดำเนินการควบคู่ไปกับระบบการจัดการเรียนการสอน

สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ (2552 : 1) ได้กำหนดว่า ประโยชน์ของการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นการจัดการศึกษาพิเศษเพื่อเด็ก โดยเริ่มต้นจัดตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการ เพื่อให้เด็กการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยการพัฒนาให้มีความรู้ มีจริยธรรมและให้มีความสำคัญกับสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมกับการปกครอง ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่แก้ไขไว้เพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 10 วรรค 3 การศึกษาสำหรับคนพิการในวรรคสอง ให้จัดตั้งแต่แรกเกิดหรือเมื่อพบความพิการ โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายและให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิที่ได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง ตามมาตรา 50 (3) รัฐจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษาขึ้นเป็นพิเศษ

ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความจำเป็นในการจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษแต่ละกลุ่ม ตามมาตรา 10 วรรคที่สอง วรรคสามและวรรคสี่ โดยคำนึงถึงความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษาและความเป็นธรรม ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มุ่งจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

ซูวิทย์ ลิงห์โท (ออนไลน์. 2553) กล่าวว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีประโยชน์และคุณค่าทั้งต่อนักเรียนหน่วยงาน ตลอดจนบุคลากรหลายฝ่าย ดังนี้

1. นักเรียนได้รับประโยชน์ คือ

1.1 ได้รับการดูแลช่วยเหลือและพัฒนาด้านสุขภาพกาย สุขภาพจิตและสภาพแวดล้อมทางสังคม ได้รับการส่งเสริมพัฒนาป้องกันแก้ไขปัญหาทั้งด้านการเรียนรู้และความสามารถพิเศษ

1.2 ได้รู้จักตนเองสามารถปรับตัวมีทักษะทางสังคมและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

1.3 มีทักษะชีวิตและมีสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อน ครูและผู้ปกครอง

2. ครู ได้รับประโยชน์ดังนี้

2.1 ตระหนักและเห็นความสำคัญในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2.2 มีเจตคติที่ดีต่อนักเรียน

2.3 มีผลงานสอดคล้องกับมาตรฐานการประเมินคุณภาพการศึกษา

2.4 มีความรักและศรัทธาในวิชาชีพครู

3. ผู้บริหารได้รับประโยชน์คือ

3.1 รู้ศักยภาพของครูในการขับเคลื่อนให้เกิดการปฏิรูปการเรียนรู้

3.2 ได้ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนใช้ในการกำหนดแนวทางในการพัฒนานักเรียน

หลักสูตรและคุณภาพการจัดการศึกษา

3.3 มีรูปแบบกระบวนการพัฒนาและการพัฒนาเชิงระบบภายใต้การมีส่วนร่วม

4. สถานศึกษา จากการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีคุณค่าต่อสถานศึกษาใน

หลายด้าน ได้แก่

4.1 มีผลการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษา

4.2 ได้รับการยอมรับ สนับสนุนและความร่วมมือในชุมชน บุคลากรองค์กรที่เกี่ยวข้อง

4.3 มีการพัฒนาสังคมแห่งการเรียนรู้และเอื้ออาทร

5. ผู้ปกครอง ชุมชน ได้รับประโยชน์จากการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ

5.1 ตระหนักในการมีส่วนร่วมกับสถานศึกษา

5.2 เข้าใจถึงวิธีการสั่งสอนอบรมบุตรหลาน

5.3 เป็นตัวอย่างที่ดีแก่บุตรหลานและบุคคลในชุมชน

5.4 มีสัมพันธภาพที่ดีกับบุตรหลานเป็นครอบครัวที่เข้มแข็ง

6. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ได้รับผลที่เกิดจากการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

คือ

6.1 พัฒนานวัตกรรมในการพัฒนานักเรียน

6.2 พัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับการทำงานการนิเทศติดตามผลประเมินผลและการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

6.3 มีระบบข้อมูลสารสนเทศทั้งข้อมูล ระดับบุคคลและระดับสถานศึกษาเพื่อพัฒนาต่อไป

7. ประเทศชาติ ได้รับประโยชน์จากการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษามีคุณค่าต่อการพัฒนาประเทศชาติตามลำดับ คือ

7.1 นักเรียนมีคุณภาพที่ดี มีปัญญาและความสุข

7.2 มีการเชื่อมโยงข้อมูลของเยาวชนทุกระดับ

7.3 ลดปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนลดค่าใช้จ่ายของหน่วยงานต่าง ๆ

7.4 ประชาชนมีคุณภาพเป็นกำลังอันสำคัญในการพัฒนาประเทศ

กรมสุขภาพจิต (2554 : 15) ได้กำหนดประโยชน์ของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้ ดังนี้

1. นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลืออย่างทั่วถึงตรงกับสภาพปัญหา

2. สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนเป็นไปด้วยดีและอบอุ่น

3. นักเรียนรู้จักตนเองและควบคุมตนเองได้

4. นักเรียนมีการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์

5. นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข

อินทิรา หิรัญสาย (ออนไลน์, 2555) กล่าวว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีประโยชน์ในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์สติปัญญา มีความสามารถด้านต่าง ๆ มีคุณธรรมจริยธรรมที่ดีงาม ตลอดจนมีวิถีชีวิตที่เป็นสุขในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงและมีการพัฒนาไปอย่างมากมาย ไม่ว่าจะเป็นความเจริญทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง การสื่อสารเทคโนโลยีนวัตกรรมใหม่ ๆ

กีอบลิน และ โปแลนด์ (Giblin and Poland, 1981 : 399) กล่าวว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีประโยชน์ทำให้นักเรียนมีภูมิคุ้มกันทางจิตใจที่เข้มแข็ง มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีทักษะการดำรงชีวิตและรอดพ้นจากวิกฤตทั้งปวง คุณค่าของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ชีโวโกว์ (Sheviakov, 1985 : 92) กล่าวว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีประโยชน์ทำให้นักเรียนได้รับการส่งเสริมพัฒนาเต็มตามศักยภาพอย่างรอบด้านและผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพนักเรียนอย่างเข้มแข็ง จริงจัง ด้วยความเสียสละ เอาใจใส่

สรุปได้ว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีประโยชน์ต่อการส่งเสริมและพัฒนาอย่างการป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียนเพื่อส่งต่อและพัฒนาให้นักเรียน ช่วยเหลือนักเรียนอย่างทั่วถึง และตรงตามสภาพปัญหา ตลอดจนสร้างสัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนให้เป็นไปด้วยดีและอบอุ่นให้นักเรียนรู้จักตนเองควบคุมตนเองได้มีการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ และได้เรียนรู้ด้วยความสุขและได้รับการส่งเสริมพัฒนาเต็มศักยภาพโดยรอบด้าน

วัตถุประสงค์ของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

นิภา เข้มวจิ (ออนไลน์, 2552) กล่าวว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อให้สถานศึกษามีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีกระบวนการ วิธีการและเครื่องมือที่มีคุณภาพและมีหลักฐานการตรวจสอบได้
2. เพื่อส่งเสริมให้ครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษา บุคลากรในสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานและองค์กรภายนอกมีส่วนร่วมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
3. เพื่อให้นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลือพัฒนาเต็มศักยภาพเป็นคนที่สมบูรณ์ ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2552 : 13) ได้กำหนดว่า วัตถุประสงค์ของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังนี้

1. นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลืออย่างทั่วถึงและตรงตามสภาพปัญหา
2. สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนเป็นไปด้วยดีและอบอุ่น
3. นักเรียนรู้จักตนเอง ควบคุมตนเองได้มีการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ซึ่งเป็นรากฐานในการพัฒนาความเก่ง (IQ) คุณธรรมจริยธรรม (MQ) และความมุ่งมั่นที่จะเอาชนะอุปสรรค (AQ)
4. นักเรียนเรียนรู้ด้วยความสุข และได้รับการส่งเสริมพัฒนาเต็มตามศักยภาพโดยรอบด้าน
5. ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพนักเรียนอย่างเข้มแข็ง จริงจัง ด้วยความเอื้ออาทร

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552 : 13) ได้กำหนดว่า วัตถุประสงค์ของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้ ดังนี้

1. เพื่อให้การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นไปอย่างมีระบบมีประสิทธิภาพ

2. เพื่อให้สถานศึกษา กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการทำงานร่วมกัน โดยผ่านกระบวนการทำงานที่ชัดเจน มีร่องรอยหลักฐานการปฏิบัติงาน สามารถตรวจสอบและประเมินผลได้

กรมสุขภาพจิต (2554 : 125) ได้กำหนดว่า วัตถุประสงค์ของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้ดังนี้

1. เพื่อให้สถานศึกษามีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยมีกระบวนการ วิธีการและเครื่องมือ ที่มีคุณภาพและมีมาตรฐาน สามารถตรวจสอบได้
2. เพื่อส่งเสริมให้ครูที่ประจำชั้น ครูที่ปรึกษา บุคลากรในสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานและองค์กรภายนอกมีส่วนร่วมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
3. เพื่อให้นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลือและส่งเสริมพัฒนาเต็มตามศักยภาพเป็นคนที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา

กีอบลิน และ โปแลนด์ (Giblin and Poland. 1981 : 400) กล่าวว่า วัตถุประสงค์ของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างใกล้ชิดด้วยความรัก ความเมตตา เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของเยาวชนให้เจริญเติบโตงอกงามเป็นบุคคลที่มีคุณค่าของสังคม

กลาเซอร์ (Glazier. Online. 2004) กล่าวว่า วัตถุประสงค์ของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้มุ่งพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรมและมีชีวิตอย่างมีความสุขตามที่สังคมมุ่งหวัง โดยผ่านกระบวนการทางการศึกษานั้น

สรุปได้ว่า วัตถุประสงค์ของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนนั้นเพื่อให้กระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อช่วยเหลือนักเรียนสถานศึกษา กรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เป็นไปอย่างมีระบบและมีประสิทธิภาพ ตลอดจนส่งเสริมพัฒนาให้เต็มตามศักยภาพเป็นคนที่สมบูรณ์ทางด้านร่างกายอารมณ์สังคมและสติปัญญา

องค์ประกอบของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการดำเนินงานที่มีองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการ ดังต่อไปนี้

การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552 : 17) ได้กำหนดว่า นักเรียนแต่ละคน มีพื้นฐานความเป็นมาของชีวิตที่ไม่เหมือนกัน หล่อหลอมให้เกิดพฤติกรรมหลากหลายรูปแบบทั้งด้านบวกและด้านลบ ดังนั้นการรู้ข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ครูประจำชั้น ครูที่ปรึกษามีความเข้าใจนักเรียนมากขึ้น สามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อการคัดกรองนักเรียนเป็นประโยชน์ในการส่งเสริมพัฒนาการป้องกัน แก้ไขและช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างถูกต้องซึ่งเป็นข้อมูล

และเชิงประจักษ์มิใช่การใช้ความรู้สึกหรือการคาดเดา โดยเฉพาะในการแก้ไขปัญหานักเรียนซึ่งจะทำให้ไม่เกิดข้อผิดพลาดต่อการช่วยเหลือนักเรียนหรือเกิดได้น้อยที่สุด

บารุง เกื้อกูล (ออนไลน์. 2553) กล่าวว่า การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลเป็นกระบวนการแลกเปลี่ยนความคิดและสร้างความสัมพันธ์ภาพที่ดีของครูที่ปรึกษาและผู้ปกครอง เป็นการพบปะพูดคุยกับผู้ปกครองเครือข่าย โดยจะมีครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษาดำเนินกิจกรรมและเฝ้าอำนาจให้ผู้ปกครองได้พูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดและสร้างความสัมพันธ์ภาพที่ดีและใกล้ชิดกันมากขึ้น

กรมสุขภาพจิต (2554 : 131) ได้กำหนดว่าการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลเป็นความแตกต่างของนักเรียนแต่ละคนที่มีพื้นฐานความเป็นมาของชีวิตที่ไม่เหมือนกัน หล่อหลอมให้เกิดพฤติกรรมหลากหลายรูปแบบ ทั้งด้านบวกและด้านลบ ดังนั้นการรู้ข้อมูลที่จำเป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ครูที่ปรึกษามีความเข้าใจนักเรียนมากขึ้น สามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อการคัดกรองนักเรียน เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริม การป้องกันและการแก้ปัญหานักเรียนได้อย่างถูกต้อง ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ มิใช่การใช้ความรู้สึกหรือการคาดเดา โดยเฉพาะในการแก้ปัญหานักเรียน จะทำให้ไม่เกิดข้อผิดพลาดต่อการช่วยเหลือนักเรียนหรือเกิดได้น้อยที่สุด โดยข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวกับตัวนักเรียนที่ครูที่ปรึกษาควรมีอย่างน้อย 3 ด้าน ดังนี้

1. ด้านความสามารถแยกเป็น

1.1 ด้านการเรียน

1.2 ด้านความสามารถอื่น ๆ

2. ด้านสุขภาพ แยกเป็น

2.1 ด้านร่างกาย

2.2 ด้านจิตใจ - พฤติกรรม

3. ด้านครอบครัว แยกเป็น

3.1 ด้านเศรษฐกิจ

3.2 ด้านการคุ้มครองนักเรียน

4. ด้านอื่น ๆ ที่ครูพบเพิ่มเติม ซึ่งมีความสำคัญหรือเกี่ยวข้องกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับตัวนักเรียนในแต่ละด้านที่ปรึกษาจะต้องทราบรายละเอียดและแหล่งของข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียนและอาจจะต้องประสานความร่วมมือกับครูและบุคลากรอื่นทั้งในและนอกสถานศึกษาเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลดังกล่าวอันจะเป็นประโยชน์ต่อการรู้จักนักเรียนดีขึ้น

ทัศนีย์ ไชยเจริญ (ออนไลน์. 2555) กล่าวว่า การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล เป็นการรู้จักความต้องการของนักเรียนแต่ละบุคคลในเรื่องความสามารถในการเรียน ด้านสุขภาพ ด้านครอบครัว สุขภาพจิต ด้านเศรษฐกิจและด้านอื่น ๆ เพื่อจะได้ช่วยเหลือ ส่งเสริม ปรับปรุงและการแก้ไขต่อไป

เคลลี่ (Kelly. Online : 2003:) กล่าวว่า การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล เป็นการรู้ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนเป็นรายบุคคลในด้านความสามารถทางการเรียน ความสามารถทางการเรียน ความสามารถพิเศษ ด้านสุขภาพกาย สุขภาพจิตและพฤติกรรม ด้านเศรษฐกิจของครอบครัวและด้านการคุ้มครองนักเรียนเพื่อที่จะช่วยให้ครูที่ปรึกษามีความเข้าใจและรู้จักนักเรียนมากขึ้น

กลาเซอร์ (Glazier. Online 2004) กล่าวว่า การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลเป็นการดำเนินงานเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับตัวนักเรียน ทั้งในด้านการเรียน ด้านสุขภาพ ด้านส่วนตัวและการศึกษา พฤติกรรมของนักเรียนเป็นรายบุคคล เช่น การสัมภาษณ์ การเยี่ยมบ้าน เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์คัดกรองนักเรียนเป็นประโยชน์ในการส่งเสริม การป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียนได้อย่างถูกต้อง เพื่อนำข้อมูลเหล่านี้มาแก้ไขปัญหาให้นักเรียนไม่ให้เกิดข้อผิดพลาดต่อการช่วยเหลือนักเรียน

สรุปได้ว่า การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล คือการดำเนินงานที่เกี่ยวกับตัวนักเรียนที่มีปัญหา ด้วยวิธีการที่หลากหลายโดยใช้แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียนและมีการปรับปรุงข้อมูลนักเรียนรายบุคคลให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ มีการวิเคราะห์ สรุปผลและนำข้อมูลไปใช้พัฒนาส่งเสริมให้นักเรียนให้นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์

การคัดกรองนักเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552 : 18) ได้กำหนดว่า การคัดกรองนักเรียนเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลแล้วนำผลที่ได้มาจำแนกตามเกณฑ์การคัดกรองที่สถานศึกษาได้จัดทำขึ้น สถานศึกษาควรมีการประชุมครูกำหนดเกณฑ์การคัดกรองเพื่อจัดกลุ่มนักเรียนร่วมกันให้เป็นที่ยอมรับของครูในสถานศึกษาและสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง รวมทั้งให้มีการกำหนดเกณฑ์ว่าความรุนแรงหรือความถี่เท่าไร จึงจัดอยู่ในกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหา

นิภา แยมวจิ (ออนไลน์. 2552) กล่าวว่า การคัดกรองนักเรียนเป็นการพัฒนาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียนเพื่อการจัดกลุ่มนักเรียนเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

1. กลุ่มปกติ คือนักเรียนได้รับการวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ตามเกณฑ์คัดกรองของสถานศึกษาแล้วอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มปกติ

2. กลุ่มเสี่ยงมีปัญหา คือนักเรียนที่อยู่ในเกณฑ์กลุ่มเสี่ยงมีปัญหาตามเกณฑ์การคัดกรองของสถานศึกษาซึ่งสถานศึกษาต้องให้การช่วยเหลือป้องกันและแก้ไขปัญหาตามกรณี

กรมสุขภาพจิต (2554 : 131) ได้กำหนดว่า ความสำคัญของการคัดกรองนักเรียนเป็นการพิจารณาข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียน เพื่อการจัดกลุ่มนักเรียนเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มปกติ คือนักเรียนที่ได้รับการวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ตามเกณฑ์การคัดกรองของสถานศึกษาแล้วอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มปกติ

2. กลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา คือนักเรียนที่จัดอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มเสี่ยงมีปัญหาตามเกณฑ์การคัดกรองของสถานศึกษาซึ่งสถานศึกษาต้องให้การช่วยเหลือป้องกันหรือแก้ไขปัญหามา แต่กรณีทัศนีย์ ไชยเจริญ (ออนไลน์, 2555) กล่าวว่า การคัดกรองนักเรียนเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลแล้วนำผลที่ได้มาจำแนกตามเกณฑ์การคัดกรอง ซึ่งเป็นการจัดแบ่งกลุ่มนักเรียนเป็นกลุ่มตามพฤติกรรมซึ่งแบ่งออกเป็นกลุ่ม ได้แก่ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหที่สถานศึกษาได้กำหนดขึ้นและจะต้องคอยสอดส่องพฤติกรรมนักเรียนในกลุ่มอย่างใกล้ชิดเพื่อป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นและที่สำคัญคือครูที่ปรึกษาต้องเก็บผลการคัดกรองเป็นความลับไม่ให้นักเรียนรู้ว่าตนเองอยู่ในกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหา

เคลลี่ (Kelly, Online : 2003) กล่าวว่า การคัดกรองนักเรียนเป็นการนำข้อมูลนักเรียนที่รวบรวมไว้มาวิเคราะห์เพื่อจัดกลุ่มนักเรียนตามสภาพปัญหาและความต้องการ จึงจัดกลุ่มนักเรียนเป็นกลุ่มส่งเสริมพัฒนากลุ่มป้องกันและกลุ่มแก้ไข

กลาเซอร์ (Glazier, Online : 2004) กล่าวว่า การคัดกรองเป็นการดำเนินการ โดยใช้ข้อมูลจากการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลมาพิจารณา จำแนกนักเรียนออกเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา และสามารถให้คำแนะนำช่วยเหลือได้อย่างเหมาะสมจะช่วยให้สามารถดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างถูกต้องและรวดเร็วตรงกับปัญหาของนักเรียน โดยครูต้องมีเกณฑ์ในการคัดกรองที่เป็นที่ยอมรับของครู ผู้ปกครองและนักเรียน

สรุปได้ว่า การคัดกรองนักเรียนเป็นการจัดกลุ่มนักเรียนตามตัวชี้วัดของเกณฑ์โดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อคัดกรองนักเรียนและพิจารณาข้อมูลนักเรียนจากบุคลากรหลายฝ่าย รวมถึงแจ้งให้ผู้ปกครองรับทราบตัวชี้วัดของเกณฑ์จากสถานศึกษาและมีการรายงานผลการคัดกรองนักเรียนไปยังฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้งนี้จะมีการเก็บผลการคัดกรองของนักเรียนเป็นความลับ

การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552 : 19) ได้กำหนดว่า การส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนเป็นการสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนที่อยู่ในความดูแลของครูประจำชั้น ครูที่ปรึกษาให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพ มีความภาคภูมิใจในตนเองซึ่งจะช่วยป้องกันมิให้นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มปกติกลายเป็นนักเรียนกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหาและเป็นการช่วยให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยง มีปัญหา กลับมามีพฤติกรรมดีขึ้นตามที่สถานศึกษาหรือชุมชนคาดหวัง

กรมสุขภาพจิต (2554 : 131) ได้กำหนดว่า การส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนเป็นการสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนที่มีอยู่ในความดูแลของครูที่ปรึกษาไม่ว่าจะเป็นนักเรียนกลุ่มปกติหรือกลุ่มเสี่ยง มีปัญหาให้มีคุณภาพมากขึ้น มีความภาคภูมิใจในตนเองในด้านต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยป้องกันมิให้นักเรียน

ที่อยู่ในกลุ่มปกติกลายเป็นนักเรียนกลุ่มเสี่ยง มีปัญหาและเป็นการช่วยให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยง มีปัญหา กลับมาเป็นนักเรียนกลุ่มปกติและมีคุณภาพตามที่สถานศึกษาหรือชุมชนคาดหวังต่อไป

ทัศนีย์ ไชยเจริญ (ออนไลน์, 2555) กล่าวว่า การส่งเสริมและพัฒนานักเรียนเป็นการ สนับสนุนให้นักเรียนที่อยู่ในความดูแลของครูประจำชั้นครูที่ปรึกษาไม่ว่าจะเป็นกลุ่มปกติหรือกลุ่ม เสี่ยง ได้พัฒนาความสามารถของตนเองให้มีคุณภาพตามเป้าหมายของสถานศึกษาหรือชุมชนที่คาดหวัง ไว้เพื่อให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจในตนเองสามารถปรับตัวไปเผชิญกับปัญหาและดำรงตนให้ เหมาะสมกับวัยโดยใช้รูปแบบที่หลากหลายตามสภาพและความเหมาะสม ได้แก่ การจัดกิจกรรม โหมรวมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนการประชุมผู้ปกครองนักเรียน

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2555 : 34) ได้กำหนดว่า การส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน เป็นการส่งเสริมนักเรียนไม่ว่าจะเป็นนักเรียนกลุ่มปกติกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหาให้มีคุณภาพ มากขึ้น ได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพมีความภาคภูมิใจในตนเองในด้านต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยป้องกันไม่ให้นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มปกติและกลุ่มพิเศษกลายเป็นนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา

ชีไวโกว (Sheviakov, 1985 : 108) กล่าวว่า การส่งเสริมนักเรียนเป็นการสนับสนุนให้นักเรียน ทุกคนที่อยู่ในความดูแลของผู้ที่ศึกษาไม่ว่าจะเป็นนักเรียนกลุ่มปกติหรือกลุ่มเสี่ยงกลุ่มมีปัญหาให้มี คุณภาพมากขึ้นมีความภาคภูมิใจในตนเองในด้านต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยป้องกันไม่ให้นักเรียนที่อยู่ในกลุ่ม ปกติกลายเป็นนักเรียนกลุ่มเสี่ยงกลุ่มมีปัญหาและเป็นการช่วยให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงกลุ่มมีปัญหา กลับมาเป็นนักเรียนกลุ่มปกติให้มีคุณภาพตามที่สถานศึกษาหรือชุมชนคาดหวัง

กลาเซอร์ (Glazier, 2004 : online) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมให้นักเรียนทุกคนที่อยู่ในความ ดูแลรับผิดชอบของครูที่ปรึกษา ทั้งในกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหาให้สามารถพัฒนาเป็น บุคคลที่มีคุณภาพสูงสุดตามศักยภาพ สำหรับกลุ่มปกติต้องพัฒนาให้ดีขึ้นส่วนกลุ่มเสี่ยงต้องจัดกิจกรรม ไม่ให้นักเรียนกลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่มีปัญหาในอนาคต

สรุปได้ว่า การส่งเสริมนักเรียนเป็นการจัดกิจกรรมต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องเพื่อส่งเสริมพัฒนา นักเรียนให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษา เพื่อให้มีความภูมิใจในตนเอง โดยมี การยกย่อง ชมเชย ให้รางวัลนักเรียนที่สร้างชื่อเสียงให้กับสถานศึกษาและมีการประชุมผู้ปกครอง นักเรียนทุกภาคเรียน

การป้องกันและการแก้ปัญหา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552 : 20) ได้กำหนดว่า การป้องกันและการ แก้ไขปัญหาไว้ว่า ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนครูที่ปรึกษาควรให้ความเอาใจใส่กับนักเรียนทุกคน เท่าเทียมกัน แต่สำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง มีปัญหานั้นจำเป็นอย่างมากที่ต้องให้ความดูแลเอาใจใส่ อย่างใกล้ชิดและหาวิธีการช่วยเหลือทั้งการป้องกันและการแก้ปัญหา โดยไม่ปล่อยปละละเลยนักเรียน

จนกลายเป็นปัญหาสังคม การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนจึงเป็นภาระงานที่ยิ่งใหญ่และมีคุณค่าอย่างมากในการพัฒนาให้นักเรียนเติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณภาพของชุมชน สังคมประเทศชาติต่อไป

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2552 : 30) ได้กำหนดว่า การป้องกันและการแก้ไขปัญหานั้นครูแนะแนว ต้องเป็นผู้สนับสนุนและเป็นแกนหลักแก่ครูที่ปรึกษาและผู้เกี่ยวข้องทุกคน ในการให้ความรู้ เทคนิค วิธีการและกระบวนการตามหลักจิตวิทยาและการแนะแนว เพื่อใช้ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและกิจการนักเรียน ได้แก่ หัวหน้าระดับ รองหัวหน้าระดับ มีหน้าที่จัดประชุมครูในระดับเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและจัดประชุมกลุ่มเพื่อปรึกษาปัญหารายกรณี ทำให้ครูที่ปรึกษามีความรู้ความเข้าใจและทราบแนวทางการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเหมาะสม

กรมสุขภาพจิต (2554 : 131) ได้กำหนดว่าการป้องกันและการแก้ไขปัญหานี้เป็นการเอาใจใส่กับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง มีปัญหาอย่างใกล้ชิดและหาวิธีการช่วยเหลือทั้งการป้องกันและการแก้ไขโดยไม่ปล่อยปละละเลยนักเรียนจนกลายเป็นปัญหาสังคม การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนจึงเป็นภาระงานที่ยิ่งใหญ่และมีคุณค่าอย่างมากในการพัฒนาให้นักเรียนเติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณภาพของชุมชน สังคมและประเทศชาติต่อไป

ประเวช ดันตีพิวัฒนสกุล (ออนไลน์. 2555) กล่าวว่า การป้องกันและการแก้ไขปัญหาการให้คำปรึกษาเบื้องต้นกับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา ตลอดจนการประสานงานกับฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ กิจกรรมเสริมหลักสูตร กิจกรรมในห้องเรียน กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน โดยเลือกกิจกรรมที่เหมาะสมสอดคล้องกับปัญหาบุคลิกลักษณะและสภาพแวดล้อมของนักเรียนแต่ละคน

พนม เกตุมาน (ออนไลน์. 2558) กล่าวว่า กล่าวว่าการป้องกันและการแก้ไขปัญหานี้เป็นการให้คำปรึกษาเบื้องต้นกับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา ตลอดจนการประสานงานกับฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ กิจกรรมเสริมหลักสูตร กิจกรรมในห้องเรียน กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน โดยเลือกกิจกรรมที่เหมาะสมสอดคล้องกับปัญหาบุคลิกลักษณะและสภาพแวดล้อมของนักเรียนแต่ละคน

ก๊อบลิน และ โปแลนด์ (Giblin and Poland. 1981 : 428) กล่าวว่า การป้องกันและการแก้ไขปัญหานี้เป็นการดูแลเอาใจใส่ป้องกันและช่วยแก้ปัญหาให้กับนักเรียนทุกคนเท่าเทียมกัน โดยมีการมีการกำหนดขอบเขตของงาน การจัดโครงสร้างขององค์การเพื่อให้เกิดความชัดเจนในการปฏิบัติงาน มีการบริหารและกระบวนการติดตาม ตรวจสอบและประเมินผล เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขให้งานบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

เซเวียคอฟ (Sheviakov, 1985 : 121) กล่าวว่า การป้องกันและการแก้ไขปัญหานั้นเป็นการดูแลนักเรียนซึ่งครูที่ปรึกษาให้ความเอาใจใส่กับนักเรียนทุกคนเท่าเทียมกันแต่สำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มที่มีปัญหานั้นจำเป็นอย่างมากที่ต้องให้ความดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดและหาวิธีการช่วยเหลือ ซึ่งหากเป็นกลุ่มเสี่ยงก็ต้องเฝ้าระวังและป้องกันมิให้กลายเป็นกลุ่มมีปัญหา ส่วนกลุ่มมีปัญหาก็ต้องหาวิธีการแก้ไขปัญหาย่างเร่งด่วน โดยไม่ปล่อยปละละเลยนักเรียนทั้งสองกลุ่มจนกลายเป็นปัญหาของสังคม

สรุปได้ว่า การป้องกันและแก้ไขปัญหาคือการติดตามดูแลช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงอย่างใกล้ชิด ต่อเนื่อง อย่างเท่าเทียมและมีการติดตาม ชี้แนะนักเรียนให้ปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องหรือพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์โดยมีการประสานงานกับผู้ปกครองนักเรียนในการแก้ปัญหานักเรียนในด้านต่าง ๆ โดยเก็บรักษาข้อมูลของนักเรียนที่ได้รับความช่วยเหลือแก้ไขเป็นความลับ

การส่งต่อ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552 : 21) ได้กำหนดว่า ในการป้องกันและแก้ไขของนักเรียน โดยครูที่ปรึกษาทำตามกระบวนการแล้วนั้น อาจมีบางกรณีที่มีปัญหาที่มีความยากต่อการช่วยเหลือหรือช่วยเหลือแล้วนักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้นก็ควรดำเนินการส่งต่อผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้นักเรียนได้รับการส่งเสริมพัฒนาและช่วยเหลืออย่างถูกทางและรวดเร็วขึ้น การส่งต่อแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. การส่งต่อภายใน ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษาส่งต่อไปยังครูแนะแนวหรือผู้เกี่ยวข้องที่สามารถให้ความช่วยเหลือนักเรียนได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพปัญหาและความต้องการของนักเรียน
2. การส่งต่อภายนอก เป็นการส่งนักเรียนไปให้ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องได้ช่วยเหลือพัฒนานักเรียน กรณีที่เกินความสามารถของสถานศึกษาโดยครูแนะแนวหรือผู้เกี่ยวข้องเป็นผู้ดำเนินการส่งต่อและมีการติดต่อรับทราบผลการช่วยเหลือเป็นระยะอย่างต่อเนื่อง

กรมสุขภาพจิต (2554 : 131) ได้กำหนดว่า แนวทางการส่งต่อนักเรียนไว้ ดังนี้

1. ครูที่ปรึกษาประสานงานกับครูที่จะช่วยเหลือนักเรียนต่อเพื่อให้ทราบล่วงหน้า
2. สรุปข้อมูลส่วนตัวของนักเรียนที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือและวิธีการช่วยเหลือที่ผ่านมา รวมทั้งผลที่เกิดขึ้นจากการช่วยเหลือให้ผู้รับช่วงการช่วยเหลือนักเรียนทราบ
3. ครูที่ปรึกษาชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจถึงความจำเป็นในการส่งต่อโดยใช้คำพูดที่สร้างสรรค์
4. ครูที่ปรึกษานัดวันเวลาและสถานที่นัดพบกับครูที่ช่วยเหลือนักเรียนและส่งต่อให้เรียบร้อย
5. ติดตามผลการช่วยเหลือนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ

ทัศนีย์ ไชยเจริญ (ออนไลน์. 2555) กล่าวว่า การส่งต่อ เป็นการป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียนในกรณีที่นักเรียนมีปัญหาต่อการช่วยเหลือหรือช่วยเหลือแล้วแต่นักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้น ดังนั้นครูที่ปรึกษาส่งต่อครู เนาะแนว ครูพยาบาล ครูประจำวิชาและผู้ปกครองของสถานศึกษากรณีปัญหาที่มีความยากต่อการช่วยเหลือหรือช่วยเหลือแล้วนักเรียนมีพฤติกรรมที่ไม่ดีขึ้นจะส่งต่อให้ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านต่อไป

อินทิตรา หิรัญสาย (ออนไลน์. 2555) กล่าวว่า ในการดำเนินการตามระบบดูแล ช่วยเหลือ นักเรียนของสถานศึกษามีปัญหาบางปัญหาที่ยากต่อการช่วยเหลือหรือช่วยเหลือแล้วนักเรียนยังมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้นก็จัดการส่งต่อ โดยแบ่งเป็นส่งต่อภายในและส่งต่อภายนอกจากการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ทำให้นักเรียนที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสมลดลงและส่งเสริมให้นักเรียนกลุ่มปกติมีความรู้ความสามารถเพิ่มขึ้น

หยุ่น (Yuen. Online. 2001) กล่าวว่า การส่งต่อนักเรียน เป็นการดำเนินงานเกี่ยวกับนักเรียนกลุ่มที่มีปัญหารุนแรงที่ครูที่ปรึกษาไม่สามารถดำเนินการแก้ไขปัญหาได้โดยลำพังจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนจากผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น งานแนะแนว นักสังคมสงเคราะห์ จิตแพทย์ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหานักเรียน

กลาเซอร์ (Glazier. Online. 2004) กล่าวว่า การส่งต่อนักเรียน เป็นการแก้ปัญหาโดยวิธีการต่าง ๆ แล้วนักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้น ต้องดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านต่อไป

สรุปว่า การส่งต่อนักเรียนเป็นขั้นตอนการดำเนินการกับกลุ่มนักเรียนกลุ่มที่มีปัญหารุนแรงที่ครูไม่สามารถดำเนินการแก้ไขปัญหาได้โดยลำพัง โดยการประสานงานกับผู้ปกครองและมีการประสานงานทั้งหน่วยงานภายในและหน่วยงานภายนอกสถานศึกษา อย่างต่อเนื่องซึ่งจำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อสามารถช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

นโยบายการบริหารสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดตราด จันทบุรีและระยอง

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) นับเป็นอีกหนึ่งองค์กรที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษา อันเนื่องมาจากนโยบายกระจายอำนาจการจัดการศึกษาสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งได้กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มาตรา 289 ที่บัญญัติให้ อปท. มีสิทธิที่จะจัดการศึกษาอบรมและฝึกอาชีพตามความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่นนั้น และเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอบรมของรัฐ ตลอดจนสนับสนุนการจัดการการศึกษาของรัฐ เช่น ด้านงบประมาณและทรัพย์สินและด้านวิชาการ เช่น การพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน การระดมผู้รู้ในชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน โดยมีนโยบายการจัดการศึกษา ดังนี้ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2551 : 5)

1. วางแผนการศึกษาระยะยาว เพื่อให้ในอนาคตของผู้เรียนสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาของจังหวัด

2. จัดการศึกษาของท้องถิ่นที่เน้นบริบทของพื้นที่เป็นต้นทุนสำคัญ

3. พัฒนาข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนและสถานศึกษาและบูรณาการงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคล

4. พัฒนาการแนะแนวการศึกษาสู่เส้นทางอาชีพที่หลากหลายตามความต้องการแรงงานของภาคธุรกิจในพื้นที่

5. ส่งเสริมผู้เรียนที่ไม่เก่งวิชาการให้มีโอกาสทางการศึกษาที่มีกว่า ร้อยละ 60

6. พัฒนาเทคโนโลยีควบคู่กับวัฒนธรรมและจริยธรรม โดยสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงผลงานสร้างสรรค์อย่างต่อเนื่อง

7. ส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต

8. ยกระดับการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายให้เป็นภาคีเครือข่ายด้านการศึกษาที่ครบวงจร

9. การกระจายอำนาจการบริหารจัดการให้สถานศึกษาดำเนินการร่วมกับคณะกรรมการภาคีเครือข่าย

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้มีการกำหนด โครงสร้างการบริหารและการจัดการศึกษาในรูปแบบของคณะกรรมการในการบริหารและการจัดการศึกษาทุกระดับตั้งแต่ระดับส่วนกลางจนถึงระดับท้องถิ่น ซึ่งการจัดระบบบริหารงานบุคคลเพื่อการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการบริหารที่สอดคล้องและปฏิบัติตามระเบียบ หลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติต่าง ๆ เช่นเดียวกับข้าราชการครูสังกัดกระทรวงศึกษาธิการทุกประการ โดยการบริหารงานบุคคลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบริหารในรูปแบบของคณะกรรมการซึ่งประกอบด้วย (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2551 : 6)

1. คณะกรรมการมาตรฐานการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น (ก.ถ.)

2. คณะกรรมการกลางข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่น

3. คณะกรรมการกลางข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่นระดับจังหวัด

คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดมาตรฐานกลางในการแต่งตั้ง การพ้นตำแหน่งของข้าราชการส่วนท้องถิ่น รวมทั้งมีอำนาจหน้าที่ในการกำหนด โครงสร้างอัตราเงินเดือนและประโยชน์ตอบแทนอีกด้วย ซึ่งยังพบปัญหาในด้านการขาดแคลนบุคลากรทางด้านการศึกษาที่มีความรู้ความเข้าใจและมีประสบการณ์ในการจัดการศึกษา การสรรหาบุคลากรขาดความยุติธรรมมีการใช้ระบบอุปถัมภ์ เป็นต้น ในด้านการบริหารวิชาการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยึดแนวทางการบริหารวิชาการ

ตามความมุ่งหมาย หลักการและแนวการจัดการศึกษาที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ส่งเสริมสนับสนุน การพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนกระบวนการเรียนรู้ โดยให้การสนับสนุนการอบรมพัฒนาครู และการส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ในส่วนของการบริหารงบประมาณ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้จัดสรรงบประมาณให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและ สถานศึกษาในสังกัดโดยแหล่งที่มาของงบประมาณเพื่อการศึกษาได้จากเงินรายได้ของเทศบาลและ เมืองพัทยา เงินอุดหนุนจากรัฐบาล นอกจากนี้ยังมีการระดมและควบคุมการใช้ทรัพยากรจากแหล่งอื่น นอกเหนือจากงบประมาณ ได้แก่ การขอสนับสนุนจากบริษัทเอกชนการจัดกิจกรรมหารายได้เพื่อ การศึกษา เป็นต้น สำหรับการบริหารทั่วไปพบว่า ส่วนใหญ่มีการกำหนดวิสัยทัศน์ ให้จัดการศึกษา ทุกระบบให้ประชาชนอย่างทั่วถึงอย่างมีคุณภาพและได้มาตรฐาน โดยมีการจัดแผนพัฒนาการศึกษา โดยผู้ร่วมวางแผนการศึกษาเป็นผู้บริหาร โรงเรียน คณะเทศมนตรี ครูและผู้ปกครองในสัดส่วน ใกล้เคียงกัน นอกจากนี้ยังได้รับการส่งเสริมสนับสนุนจากระทรวงมหาดไทยมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ กระทรวงสาธารณสุขขององค์กรชุมชน เป็นต้น

การดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นในจังหวัดตราด จันทบุรีและระยอง มีการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็น อย่างมีขั้นตอน โดยมีผู้บริหารและครูที่ปรึกษาเป็นผู้ดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน รวมทั้ง ความร่วมมือที่ดีระหว่างพ่อแม่ ผู้ปกครอง ชุมชน สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย เพื่อให้ สนับสนุนให้นักเรียนสามารถปรับตัวและพัฒนาตนเองได้ ซึ่งมาตรฐานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อประกันคุณภาพระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนสถานศึกษาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีทั้งหมด 3 มาตรฐาน 12 ตัวชี้วัดแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2553 : 80 - 81)

1. มาตรฐานด้านผู้เรียน มี 1 มาตรฐาน 5 ตัวชี้วัด เน้นให้นักเรียนสามารถพัฒนาตนเองได้ ตามศักยภาพและสามารถปรับตัวอยู่ในสังคมได้มีอย่างมีความสุข
2. มาตรฐานด้านกระบวนการ มี 1 มาตรฐาน 3 ตัวชี้วัด เน้นให้มีการบริหารจัดการระบบ ดูแลช่วยเหลือนักเรียน อย่างมีคุณภาพโดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง
3. มาตรฐานด้านปัจจัย มี 1 มาตรฐาน 4 ตัวชี้วัด เน้นให้มีบุคลากร สื่อ เครื่องมือ เพื่อการ ดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

มาตรฐานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้ง 3 มาตรฐาน 14 ตัวชี้วัด เป็นแนวทางให้ได้พัฒนา คุณภาพระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและการประเมินระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อยกระดับคุณภาพ มาตรฐานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยต่างประเทศ

กู๊ดแมน และคณะ (Goodman and et al. 2003 : 118) ได้ศึกษาการใช้แบบคัดกรองนักเรียนเป็นรายบุคคล (SDQ) เพื่อคัดกรองนักเรียนที่มีความผิดปกติทางจิตใจ เยาวชนในชุมชนที่รวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากผู้ปกครอง ครู เพื่อนเยาวชน ผลการศึกษาพบว่า ทุกกลุ่มให้ความเห็นว่าเป็นความผิดปกติทางจิตใจที่เกิดขึ้นเฉพาะบุคคลและเป็นความแปรปรวนทางอารมณ์ของบุคคล โดยมีพฤติกรรมส่วนบุคคล พฤติกรรมอยู่ไม่สุขหรือไม่อยู่นิ่ง พวกซึมเศร้าและพวกที่มีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์อื่น ๆ ความกลัวสิ่งของหรือสัตว์เฉพาะบุคคล ถูกทอดทิ้งในวัยเด็กและพฤติกรรม การกินไม่เหมาะสม ทำให้การคัดกรองเยาวชนที่ผิดปกติทางจิตใจมีความแม่นยำและแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพเหมาะสมมากกว่าการเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูและเพื่อนเยาวชนเพียงอย่างเดียว

คิง (King. 2003 : Abstract) ได้ศึกษาการจัด โปรแกรมให้คำปรึกษาในโรงเรียน : ความเห็นพ้องระหว่างครูแนะแนวและอาจารย์ใหญ่ ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ระดับความคิดเห็นระหว่างครูแนะแนวและอาจารย์ใหญ่จากโรงเรียนรัฐบาลในเรื่องเกี่ยวกับความสำคัญของการจัดกิจกรรมให้คำปรึกษาและการดำเนินการจัดกิจกรรมให้คำปรึกษาภายในโรงเรียน ผลการศึกษาพบว่า ไม่มีความแตกต่างระหว่างทัศนคติของครูแนะแนวและอาจารย์ใหญ่ ทั้งในเรื่องความสำคัญของการจัดกิจกรรมให้คำปรึกษาและการดำเนินการจัดกิจกรรมให้คำปรึกษาภายในโรงเรียน 44 กิจกรรม ซึ่งพบว่า มีความสัมพันธ์กันในด้านบวกอย่างมีนัยสำคัญระหว่างทัศนคติในเรื่องความสำคัญของการจัดกิจกรรมให้คำปรึกษาและการดำเนินการจัดกิจกรรมให้คำปรึกษาภายในโรงเรียนและยังพบด้วยว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญระหว่างคำตอบของครูแนะแนวและอาจารย์ใหญ่ในเรื่องเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านกิจกรรมแนะแนวของโรงเรียนใน 3 กลุ่มงานด้วย

กลาสเซียร์ (Glazier. Online : 2004) ได้ศึกษา การสำรวจทัศนคติของนักวิชาการการศึกษาสามัญในเรื่องเกี่ยวกับปัญหาและประสิทธิภาพ ด้านการยอมรับตนเองของนักเรียนที่จัดอยู่ในกลุ่มเสี่ยงซึ่งมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในขณะทำงาน เพื่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างของครูนักวิชาการการศึกษาสามัญ ซึ่งมีทัศนคติในด้านบวกต่อกระบวนการบริหารงานของคณะทำงาน เพื่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีแนวโน้มสูงในการมองว่าตนเองมีศักยภาพในการทำงานและมีความพร้อมที่จะจัดการกับปัญหาที่อาจเกิดขึ้นกับนักเรียนที่จัดอยู่ในกลุ่มเสี่ยงมากกว่า นอกจากนี้ครูกับนักวิชาการการศึกษาสามัญในโรงเรียนประถมศึกษา (Patrick Henry Elementary School) ส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ดีต่อนักเรียนในกลุ่มเสี่ยงของพวกเขาและมีความเต็มใจที่จะทำการปรับปรุงสภาพสิ่งแวดล้อมและการจัดการเรียนการสอนเพื่อที่จะช่วยให้นักเรียนเหล่านั้นดีขึ้น

งานวิจัยในประเทศ

ทศพิช ลุนสะแกวงษ์ (2550 : 120) ได้ศึกษา บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามทักษะของบุคลากรในโรงเรียนที่จัดการศึกษาในช่วงชั้นที่ 3 - 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม ผลการศึกษาพบว่า 1) บทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามทักษะของบุคลากรในโรงเรียนที่จัดการศึกษาในช่วงชั้นที่ 3 - 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม ภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) เปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามทักษะของบุคลากรในโรงเรียนในโรงเรียนที่จัดการศึกษาในช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 3) เปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามทักษะของบุคลากรในโรงเรียนในโรงเรียนที่จัดการศึกษาในช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม จำแนกตามตำแหน่ง โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 4) เปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามทักษะของบุคลากรในโรงเรียนในโรงเรียนที่จัดการศึกษาในช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 5) เปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารในการส่งเสริมการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามทักษะของบุคลากรในโรงเรียนในโรงเรียนที่จัดการศึกษาในช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ชาวลิต จินดารัตน์ (2551 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า 1) การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) ผลการวิเคราะห์การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 จำแนกตามตำแหน่งของบุคลากรในโรงเรียน โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 3) จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตระการ อุดมวงศ์ศิริ (2552 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1-3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า 1) สภาพการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำแนกตามตำแหน่งบุคลากร โดยภาพรวมมีการปฏิบัติและการดำเนินการอยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1-3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เขต 1 จำแนกตามตำแหน่งบุคลากร โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

นริศรา จูเยี่ยม (2553 : 74) ได้ศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน จังหวัดระยอง ผลการศึกษาพบว่า 1) การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน จังหวัดระยอง จำแนกตามสถานภาพ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ผลการเปรียบเทียบตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน จังหวัดระยอง จำแนกตามประสบการณ์ โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

บัญญัติ วัตต์เข้าหลาม (2553 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนที่เปิดสอน ช่วงชั้นที่ 3-4 ในเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ผลการศึกษาพบว่า 1) สภาพการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนที่เปิดสอน ช่วงชั้นที่ 3-4 ในเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) สภาพการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 3-4 ในเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 จำแนกตามสถานภาพ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) การเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนที่เปิดสอน ช่วงชั้นที่ 3-4 ในเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ประเสริฐ สวนจันทร์ (2553 : 99) ได้ศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า 1) การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจำแนกตามตำแหน่งบุคลากรในโรงเรียน โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 3) ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

กิตติศักดิ์ จุลมณฑล (2554 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า 1) การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ครูที่ปรึกษาที่มีสถานภาพต่างกันมีการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ครูที่ปรึกษาที่มีประสบการณ์ต่างกันมีการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

มาโนช กุลนาแพง วิสิษฐ กิจปรีชา และวีรวัฒน์ พัฒนกุลชัย (2555 : 33) ได้ศึกษาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา ช่วงชั้น 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา ช่วงชั้น 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 มีระดับปฏิบัติโดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก 2) การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา ช่วงชั้น 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 โดยรวม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีระดับปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการส่งเสริมและพัฒนาการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการปกป้องและการแก้ไขปัญหาและด้านการส่งต่อแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และ 3) สถานศึกษา ช่วงชั้น 1-2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 ที่มีขนาดใหญ่และสถานศึกษาขนาดเล็กมีระดับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

วิไล รุ่งโรจน์แสงจินดา (2556 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้วยการใช้หลักจิตวิทยาของโรงเรียนประถมศึกษา เขตบางบอน สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า 1) ระดับปฏิบัติงานการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้วยการใช้หลักจิตวิทยาผู้บริหารและครู ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู โรงเรียนประถมศึกษา เขตบางบอน ในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด 2) การเปรียบเทียบระดับระดับปฏิบัติงาน การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้วยการใช้หลักจิตวิทยาผู้บริหารและครูตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูจำแนกตามสถานภาพ มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 2) การเปรียบเทียบระดับปฏิบัติงานการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ความคิดเห็นของผู้บริหารและครู จำแนกตามประสบการณ์ มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) การเปรียบเทียบระดับปฏิบัติงานการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้วยการใช้หลักจิตวิทยาผู้บริหารและครู ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู จำแนกตามวุฒิ มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และ 4) การเปรียบเทียบระดับปฏิบัติงานการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้วยการใช้หลักจิตวิทยาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

อะหมัด หลีสันมะหมัด (2557 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาอำเภอสิงหนคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาอำเภอสิงหนคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 โดยภาพรวมผู้บริหารและครูผู้สอน

มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับมากและ 2) การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยระดับการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาอำเภอสิงหนคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลา เขต 1 จำแนกตามตำแหน่งประสบการณ์การทำงาน และขนาดของโรงเรียน พบว่า จำแนกตามตำแหน่งและขนาดของโรงเรียนมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนจำแนกตามประสบการณ์การทำงานมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน แสดงให้เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญของการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในการช่วยเหลือ ส่งเสริม ปกป้องกัน แก้ไขปัญหาและพัฒนานักเรียน โดยมีการวางแผน แต่งตั้งคณะกรรมการในการดำเนินงาน มีกระบวนการนิเทศ ติดตามและประเมินผลมีข้อมูลสารสนเทศในการปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีคุณภาพ เพื่อพัฒนานักเรียนให้เป็นคนเก่ง ดี และมีความสุข ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดตราด จันทบุรี ระยอง เพื่อเป็นแนวทางแก่สถานศึกษา ในการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เกิดประสิทธิผลตามเป้าหมาย

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี